
IN MEMORIAM

Чланак примљен 31. марта 2024.

Чланак прихваћен 21. маја 2024.

UDC 78.071.1:929 Ерић 3.

Татјана Милошевић Мијановић*

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за композицију

ЗОРАН ЕРИЋ

(6. октобар 1950 – 20. јануар 2024)

У нашим животима постоје и постојали су људи који су увек били, који јесу и који ће увек бити са нама. Било где да се осврнете – приметите нешто што вас на њих подсећа. Увек када погледате у небо – учините то знајући да вас они виде. Махните и насмешите се, покажите им да знате да су тамо и да су уз вас. Колико то њима значило, будите уверени да то вама значи још више...

(Коментар аутора о композицији *Седам погледа у небо*)

Двадесетог јануара 2024. године напустио нас је Зоран Ерић, великан савремене српске музике и цењени универзитетски професор емеритус. Његов преурањени одлазак представља ненадокнадив губитак за нашу музичку заједницу. Празнину која је настала његовим физичким одласком биће веома тешко попунити јер је по својим људским, интелектуалним, стваралачким и другим квалитетима, Зоран Ерић био јединствена појава. Памтићемо га не само као уметника вансеријског талента чија је аутентичност, креативност и инвентивност оставила дубоки траг у музичком свету, већ и као професора који је ишколовао велики број еминентних уметника и педагога. Био је истински *spiritus movens* многих уметничких дешавања, која су у великој мери допринела промоцији савремене српске музике у земљи и иностранству.

Зоран Ерић рођен је 1950. године у Београду. Музичко школовање започео је у најранијем детињству свирајући клавир и виолину, а дипломирао је и магистрирао на Одсеку за композицију на Факултету музичке уметности у Београду, тадашњој Музичкој академији, у класи професора Станојла Рајичића. Усавршавао се на Орфовом институту у Салцбургу (1976) и на мајсторском курсу Витолда Лутославског (Witold Lutosławski) у

* Ауторкина контакт адреса: takcica.tm@gmail.com

Грожњану (1977). У току петодеценијског стваралачког живота, компоновао је дела различитих жанрова за различите ансамбле, солисте, са или без електронике, симфонијски оркестар, тако да је оставио импресиван опус, не само по броју и разноликости композиција, већ и по њиховом високом уметничком домету. Међу значајнија дела убрајају се: *Концерт за оркестар и солисте*, *Иза Сунчевих врата* за оркестар, *Mirage* за за клавир, синтисајзер, електронски клавир и симфонијски оркестар, балети *Бановић Страхиња* и *Јелисавета*, *Слово Силуана* за баритон, женски хор и траку, *Subito* за два баса, женски хор и траку, *Artes Liberales* за мешовити хор, тимпане и гонг, *Senario* за два виолончела, *Off* за контрабас и гудаче, *Cartoon* за гудаче и чембало, *Talea Konzertstück* за виолину и гудаче. Аутор је и три кореодраме које су обележиле савремену балетску уметност деведесетих година прошлог века: *Медеја*, *Магбет* и *Процес*. Посебно место у Ерићевом опусу заузима циклус под називом *Слике хаоса / Images of Chaos*, који је састављен од седам композиција: *The Great Red Spot of Jupiter / Велика црвена мрља на Јупитеру* за озвучено чембало, ударалке и електронику уживо, *The Abnormal Beats of Dogon / Абнормални ударци Догона* за бас кларинет, клавир, ударалке, усну бас-хармонику и електронику уживо, *Helium in a Small Box / Хелијум у малој кутији* за гудаче, *I Have Not Spoken / Нисам говорио* за алт саксофон, усну бас-хармонику, глумца наратора и мешовити хор, *Оберон концерт* за флауту и инструментални ансамбл, *Списак бр. 1* за виолу-соло и *Списак бр. 2* за симфонијски оркестар. Остале Ерићеве композиције настале у последњем стваралачком периоду су: *Соната* за виолу и клавир, *B'n'R (Blues & Rhythm)* за контрабас и клавир, *Шест сцена – коментара* за три виолине и гудачки оркестар, *Ко је убио галеба* за дванаест виолончела, *Седам погледа у небо* за гудачки секстет, *Entr'acte* за симфонијски оркестар, *Списак бр. 3* за трубу и електронику и *Похвала природи* за флауту.

Дела су му изводили реномирани домаћи и инострани солисти и ансамбли као што су: *Гудачи Светог Борђа*, БГО *Душан Сковран*, Guildhall Strings, Kreisler London Strings, Zagrebački solisti, 12 cellisten der Berliner Philharmoniker, Detroit Chamber Orchestra, Kremlin String Orchestra, Camerata Serbica, Vanatul Philharmonia, Симфонијски оркестар РТС, Collegium musicum, Београдска филхармонија, Irish Chamber Orchestra... Сарађивао је и радио са најеминентнијим домаћим и иностраним извођачима међу којима су: Александар Павловић, Живојин Здравковић, Кенет Џин (Keneth Jean), Павле Дешпаљ, Џејмс Џад (James Judd), Урош Лајовиц, Бојан Суђић, Даринка Матић-Маровић, Михаил Јуровски (Mihail Jurovski), Ксенија Јанковић, Лидија Пилипенко, Дејвид Такено (David Takeno), Бернард Лански (Bernard Lansky), Со-Ок Ким (So-Ock Kim), Малаки Робинсон (Malachy Robinson), Јон Богдан Стефанеску (Ion Bogdan Stefanescu), Марија Шпенглер, Дејан Млађеновић, Александар Маџар, Ариса Фуџита (Arisa Fujita), Небојша Игњатовић, Милош Петровић, Слободан Герић, Емануел Паји (Emanuel Pahud), Љубиша Јовановић и други. Његове композиције су извођене са великим успехом у готово свим земљама Европе, САД, Кини и Аустралији, у најрепрезентативнијим салама као што су: Barbican Hall, Цанкарјев дом, Атријум кнежевог двора, Stockholms Konserthuset, дворана Лисински, Камерна дворана Берлинске филхармоније, црква Св. Софија, Wigmore Hall, Музички центар De Ijsbreker, Камерна дворана Академије Сибелијус; на престижним фестивалима као што су Дубровачке летње игре, Охридско лето, Прашко пролеће, Лондонски градски фестивал,

БЕМУС, Светски дани музике, Загребачко бијенале итд. Једно од његових најпознатијих дела, *Cartoon* за гудаче и чембало, забележено је у извођењу више од тридесет светских ансамбала међу којима су Detroit Chamber Orchestra, оркестри Concertgebow и Giuseppe Verdi.

Поред врхунских резултата на музичком пољу, који су га недвосмислено сврстали у најпознатије и најутицајније композиторе наше музичке сцене, Зоран Ерић је деценијама, подједнако успешно, био укључен и у позоришно и филмско стваралаштво. Сарађивао је са нашим најистакнутијим позоришном ствараоцима као што су: Соња Вукићевић, Горчин Стојановић, Никита Миливојевић, Вида Огњеновић, Небојша Брадић, Ивана Вујић, Милан Карацић, Харис Пашовић, Дејан Мијач, Боро Драшковић, Егон Савин и други. Написао је музику за бројне позоришне представе међу којима су: *Медеја, Магбет, Процес, Птице, Хамлет, Краљ Лир, Мајка Храброст, Седморица против Тебе, Живот је сан, Сан летње ноћи, Чекајући Годоа, Краљ Иби, Симон чудотворац, Дама с камелијама, Процес, Бановић Страхиња, Каролина Нојбер, Корени, Раванград, Антигона у НУ, Максим Црнојевић, Звер на месецу, Фредерик, Поглед у небо, Егзибициониста, Галеб, Посетилац, Мала трилогија смрти, Дон Крсто, Трансилванија, Цар Едип, Харолд и Мод, Проклета авлија, Вила Сашино, Је ли било кнежеве вечере, Кањош Мацедоновић, Тврђава, Мој брат, Сеобе, Млади Стаљин, Кад су цветале тикве, Пут у Дамаск, Родољубац, Лимунација, Козоцид, Жене из Троје, Борис Пастернак и Марина Светајева, Арзамас*, као и за филмове: *Убиство са предумишљајем, Стриљен, Сенке успомена, Наташа...*

Добитник је великог броја награда и признања за своје стваралаштво од којих су најзначајније: Октобарска награда града Београда за композицију *Хелијум у малој кутији*, 1993; Сребрна медаља Универзитета уметности у Београду, 1993; Златна мимоза на филмском фестивалу Југословенског филма у Херцег Новом за музику у филму *Убиство с предумишљајем* Горчина Стојановића, 1996; Награда у категорији Дизајн спектакла Првог бијенала сценског дизајна, за музику у представи *Магбет/Оно* Центра за културну деконтаминацију у режији Соње Вукићевић, 1997; Златна мимоза на филмском фестивалу у Херцег Новом, за музику у филму *Сенке успомена* Предрага Велиновића, 2000; Посебна Награда трећег бијенала сценског дизајна за музику у представама Каролина Нојбер и Максим Црнојевић, 2000; Велика плакета са повељом Универзитета уметности у Београду за изузетне заслуге и допринос Факултету музичке уметности и Универзитету уметности у Београду, 2005; Стеријина награда (у сарадњи са В. Пејковићем) за представу *Смртоносна мотористика* Атељеа 212 у режији Егона Савина, 2005; Годишња награда поводом дана Београдског драмског позоришта, 2005; Награда Јоаким феста у Крагујевцу за музику у представи *Тврђава* Крушевачког позоришта, 2008; Стеријина награда за музику у представи *Цар Едип* Народног позоришта у Београду у режији Вида Огњеновић, 2008; Награда Бора Михајловић Крушевачког позоришта за допринос позоришном животу Крушевца и Србије, 2008; Награда Сусрета позоришта БИХ у Брчком за музику у представи *Мој брат* Народног позоришта РС из Бање Луке, 2010; Награда Позоришних-казалишних игара БиХ у Јајцу за музику у представи *Мој брат* Народног позоришта РС у Бањој Луци, 2011. Једини је композитор који је четвороструки добитник нашег највећег признања у области музичког стваралаштва, Мокрањчеве награде и то за композиције: *Оберон концерт* за флауту и камерни оркестар, 1997; *Шест сцена-коментара* за три виолине и гудаче, 2001; *Седам*

погледа у небо за гудачки секстет, 2009; *Списак бр. 2* за симфонијски оркестар, 2017.

Зоран Ерић обављао је бројне функције на Факултету музичке уметности и изван њега. Од 1992. до 1998. године био је продекан Факултета музичке уметности у Београду, а од 2000. до 2004. проректор Универзитета уметности у Београду и председник Управног одбора организације за заштиту ауторских права Сокој. Од 2007. до 2015. године обављао је функцију шефа Катедре за композицију, а од 2015. до 2018. био је Ректор Универзитета уметности у Београду. Био је селектор фестивала *Музика у Србији* (1987) и Треће међународне трибине композитора у Београду (1994), као и члан жирија на XVI Међународном такмичењу Музичке омладине (1986 и 2007) и међународном конкурс *Premio Valentino Bucchi* у Риму (1990). Од 2011. до 2013. био је уметнички директор БЕМУСА, а од 2015. до 2018. члан Извршног одбора Светске организације уметничких академија ELIA у Амстердаму. Један је од оснивача Београдског студија клавијатурног звука (1987). Због своје изузетне стручности, инклузивности и надасве позитивног приступа, био је веома цењен и омиљен међу бројним сарадницима, колегама и студентима.

Дуги низ година Зоран Ерић деловао је и као педагог. После дипломирања 1973. године, запослио се као професор теоретских предмета у МШ „Мокрањац”, а 1976. године изабран је у звање асистента приправника на Катедри за општу музичку педагогију ФМУ у Београду. Од 1980. године, када је постао асистент у класи проф. Александра Обрадовића на Катедри за композицију и оркестрацију, до 2021. године, када је изабран за професора емеритуса, прошао је сва универзитетска звања. Био је предавач на међународним мајсторским курсевима и семинарима на угледним европским конзерваторијумима као што су Guildhall School for Music and Drama у Лондону 2000, као и на домаћим семинарима и предавањима: Летња школа Сомбор 2009, пројекат електронске музике WUS, ФМУ Београд 2004 итд.

У класи професора Зорана Ерића завршила сам сва три нивоа студија композиције, а каснија сам постала његов асистент. Као професор и ментор, Зоран Ерић је увек био добронамеран, ненаметљив и знатижељан. Све студенте је, без изузетака, подржавао и стрпљиво водио кроз сложен процес стварања композиција. Никада ништа није наметао, а пружио је много тога: жељу за компоновањем, осећај креативности и аутентичности, љубав за необичним, модерним и другачијим делима. Његови савети су увек били драгоцени не само за добар исход композиционог процеса, већ и за формирање целокупне личности младог уметника. Поседовао је ретку способност да се прилагоди свачијем карактеру и да из сваког студента извуче оно најбоље. Пленио је својом стваралачком интелигенцијом, маштом и креативном способношћу и као аутор и као професор. Својим ентузијазмом и неуморном стваралачком енергијом показао је шта значи бити велики – лично и професионално.

Физички одлазак Зорана Ерића дубоко је погодио све који су га познавали. А њих је веома много – у Србији, у региону и шире. Недостајаће нам његова виспреност, добронамерност, духовитост, оптимизам којим је зрачио, али још више његово знање и мудрост.